

Onderwijssysteem

Costa Rica

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Costa Rica. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Costa Rica met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

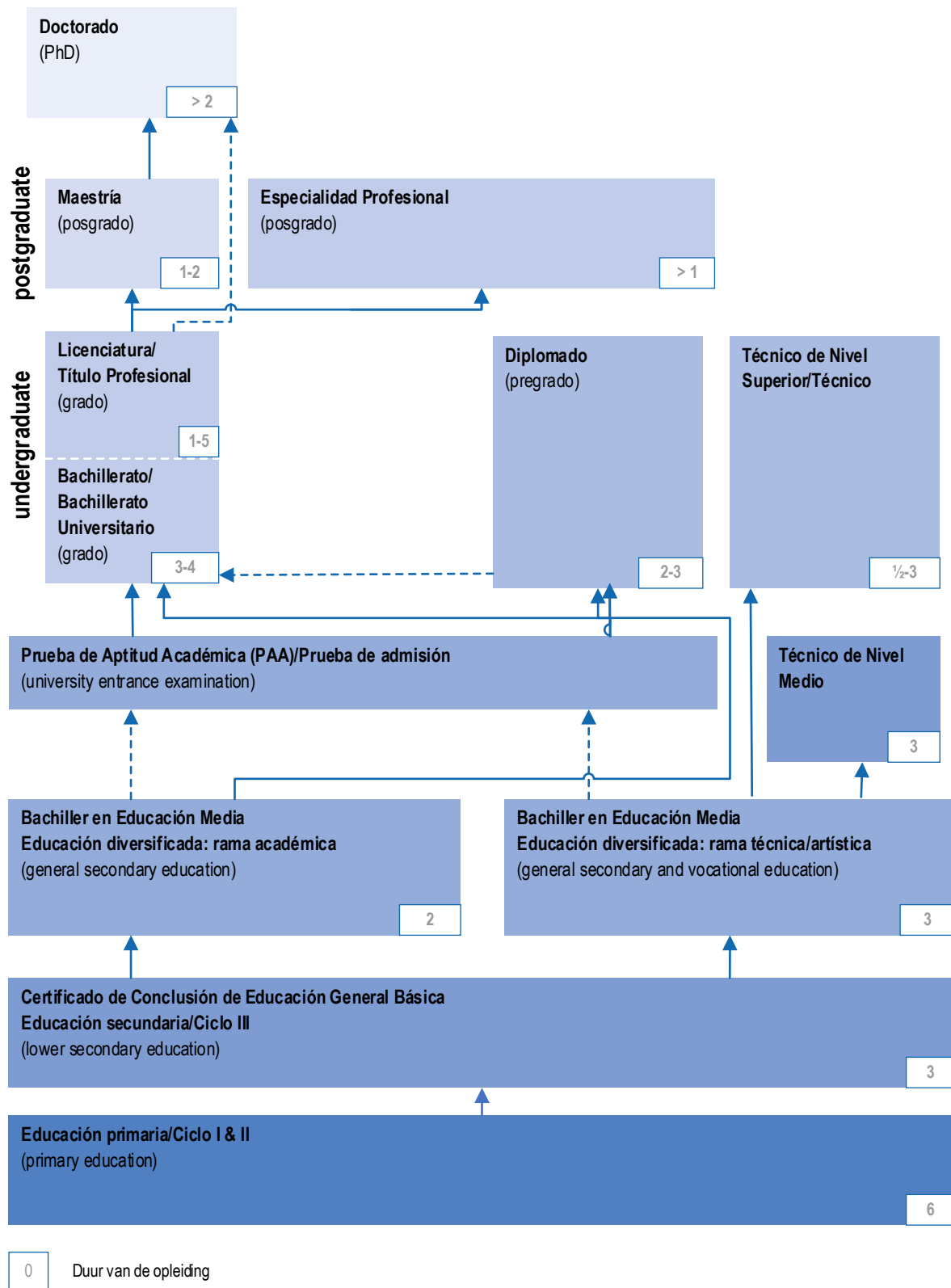
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in deze documenten.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Costa Rica

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen bij toelating tot het hoger onderwijs. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
<i>Técnico de Nivel Medio</i>	mbo-diploma kwalificatieniveau 2-4	2-4	2-4
<i>Bachiller en Educación Media (rama académica)</i>	havodiploma	4	4
<i>Bachillerato (4 jaar)</i>	hbo bachelorgraad of 2 jaar wo	6	6
<i>Licenciatura</i>	hbo of wo bachelorgraad	6	6
<i>Maestría</i>	hbo of wo mastergraad	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontleen.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk; EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijs en diploma's Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

Costa Rica (*República de Costa Rica*) is een presidentiële republiek in Midden-Amerika. Er zijn 7 provincies met 81 kantons, die weer onderverdeeld zijn in 473 districten.

Staatsvorm

Costa Rica is een parlementaire democratie met een president als staatshoofd. De bevolking is vertegenwoordigd in het parlement, dat uit 57 afgevaardigden bestaat.

Onderwijs

Het ministerie van Openbaar Onderwijs (*Ministerio de Educación Pública*) is de verantwoordelijke instantie voor zowel het basis-, voortgezet als hoger onderwijs. Het ministerie stelt het basiscurriculum voor het basis- en voortgezet onderwijs vast.

Het onderwijsbeleid is ondergebracht bij 3 *Consejos*:

- *Consejo de Educación Superior* (CES)
 - is verantwoordelijk voor het beleid in het basis- en voortgezet onderwijs;
 - verleent toestemming aan para-universitaire instituten (*instituciones parauniversitarias*) om opleidingen aan te bieden en diploma's uit te reiken.
- *Consejo Nacional de Rectores* (CONARE)
 - is verantwoordelijk voor het beleid van staatsinstellingen en hun opleidingen.
- *Consejo Nacional de Enseñanza Superior Universitaria Privada* (CONESUP)
 - verleent toestemming aan privé-instellingen om opleidingen aan te bieden;
 - ziet toe op de kwaliteit van de opleidingen.

Algemene kenmerken

- Leerplicht: 9 jaar basisonderwijs (*Educación General Básica*), 7 tot 16 jaar.
- Voertaal: Spaans.
- Duur academisch jaar: januari-december of februari/maart-december.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Het onderwijs wordt gegeven aan openbare en privéscholen, een *escuela*, *liceo* en *colegio*. Sommige scholen hebben een eigen profiel, bijvoorbeeld met nadruk op kunstonderwijs, sportonderwijs of tweetalig onderwijs (*colegio artístico*, *colegio deportivo* of *colegio bilingüe*). Een overzicht van alle scholen staat op de website van het [ministerie van Openbaar Onderwijs](#).

Basisonderwijs

Het verplichte basisonderwijs (*Educación General Básica* - EGB) duurt 9 jaar en is verdeeld in 3 cycli:

- Ciclo I (*primer ciclo*)
- Ciclo II (*segundo ciclo*)
- Ciclo III (*tercer ciclo*)

Ciclo I en II

Dit onderwijs wordt ook wel *educación primaria* genoemd. Leerlingen zijn 7 jaar als ze starten in de eerste klas.

- Duur: 6 jaar (klas 1-6), elke cyclus duurt 3 jaar.
- Inhoud: het curriculum bestaat uit de vakken:
 - *artes industriales* (industriële kunst)
 - *artes plásticas* (beeldende kunst)
 - *ciencias, educación agrícola* (wetenschappen, landbouwonderwijs)
 - *educación física* (lichamelijke opvoeding)
 - *educación musical* (muziekonderwijs)
 - *educación religiosa* (godsdienstonderwijs)
 - *español* (Spaans)
 - *estudios sociales y educación cívica* (sociale vakken en maatschappijleer)
 - *laboratorio de informática* (computeronderwijs)
 - *lengua extranjeras* (buitenlandse talen): *inglés, francés y otras* (Engels, Frans en andere talen)
 - *matemática* (wiskunde)

Ciclo III

Dit onderwijs wordt ook wel *educación secundaria* genoemd.

- Duur: 3 jaar (klas 7-9).
- Inhoud: het curriculum bouwt voort op dat van de eerste 6 jaar. Naast wiskunde bieden scholen soms ook biologie, natuurkunde en scheikunde als apart vak aan.
- Diploma: *Certificado de Conclusión de Educación General Básica*.

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs (*educación diversificada*) is niet verplicht. Leerlingen kunnen kiezen uit:

- algemeen vormend voortzet onderwijs met de academische richting (*rama académica*);
- een combinatie van algemeen vormend en beroepsgericht voortgezet onderwijs met de richting voor technisch of kunstonderwijs (*rama técnica/ rama artística*).

Algemeen vormend voortgezet onderwijs

- Profiel: academische richting (*rama académica*).
 - Duur: 2 jaar.
 - Inhoud: wiskunde, Spaans, sociale vakken, maatschappijleer en 1 of 2 buitenlandse talen maken altijd onderdeel uit van het curriculum. De opleiding bereidt voor op het eindexamen, waarbij de kennis van onderstaande vakken wordt getoetst:
 - *español* (Spaans)
 - *estudios sociales* (sociale vakken)
 - *educación cívica* (maatschappijleer)
 - *ciencias* (scheikunde, natuurkunde of biologie)
 - *idioma extranjero* (buitenlandse taal)
 - *matemática* (wiskunde)
- Diploma: *Bachiller en Educación Media*. Dit getuigschrift biedt in Costa Rica toegang tot het hoger onderwijs, soms op basis van een toelatingsexamen.

Het niveau van een *Bachiller en Educación Media (rama académica)* is vergelijkbaar met dat van het havodiploma.

Algemeen vormend en beroepsgericht voortgezet onderwijs

Technisch onderwijs (*rama técnica*) kunnen leerlingen volgen aan een *Colegio Técnico Profesional*. Ze kunnen kiezen uit 3 richtingen:

- *comercial y servicios* (handel en diensten);
- *agropecuaria* (landbouw);
- *industrial* (industrie).

Binnen elke richting kunnen leerlingen diverse specialisaties volgen. Een overzicht van alle specialisaties staat op de website van het [ministerie van Openbaar Onderwijs](#).

Kunstonderwijs (*rama artística*) kunnen leerlingen volgen aan een *Colegio Técnico Artístico*. Ze kunnen kiezen uit diverse specialisaties, bijvoorbeeld muziek, dans of theater.

Educación técnica (rama técnica/artística)

- Duur: 3 jaar.
- Doel: toegang tot de arbeidsmarkt.
- Diploma: *Técnico de Nivel Medio* met vermelding van de specialisatie. Dit getuigschrift biedt in Costa Rica geen toegang tot het hoger onderwijs.

Het niveau van een *Técnico de Nivel Medio* is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 2-4, afhankelijk van de gekozen specialisatie.

Leerlingen kunnen naast het beroepsgericht onderwijs (dat leidt tot het diploma *Técnico de Nivel Medio*) ook algemeen vormende vakken volgen.

- Duur: 1-3 jaar.
- Inhoud: het curriculum kan per school verschillen, maar leerlingen die de algemeen vormende vakken hebben gevolgd, kunnen het eindexamen afleggen dat ook wordt gegeven na afronding van het algemeen vormend voortgezet onderwijs. Als ze hiervoor slagen ontvangen ze naast het diploma *Técnico de Nivel Medio* het *Bachiller en Educación Media* voor de beroepsrichting die ze hebben gekozen (*rama técnica/rama artística*).
- Diploma: *Bachiller en Educación Media*. Dit getuigschrift biedt in Costa Rica wel toegang tot het hoger onderwijs, soms op basis van een toelatingsexamen.

■ Hoger onderwijs

Costa Rica kent geen binair systeem zoals Nederland. Hogeronderwijsinstellingen bieden opleidingen aan die kenmerken hebben van zowel wetenschappelijke als beroepsgerichte opleidingen.

Het hoger onderwijs wordt verzorgd door staatsinstellingen, privé-instellingen en aan para-universitaire instituten:

- Staatsinstellingen, de opleidingen aan deze instellingen zijn automatisch erkend.
- Privé-instellingen hebben toestemming nodig van de *Consejo Nacional de Enseñanza Superior Universitaria Privada* (CONESUP) om opleidingen aan te bieden.
- Para-universitaire instituten hebben toestemming nodig van de *Consejo de Educación Superior* om opleidingen aan te bieden.

Costa Rica kent in totaal 84 hogeronderwijsinstellingen:

- 5 staatsinstellingen;
- 54 privé-instellingen;
- 25 para-universitaire instituten.

Bij de staatsinstellingen is het hoger onderwijs onderverdeeld in 3 cycli:

- *Primer nivel* (eerste niveau):
pregrado (Diplomado)
- *Segundo nivel* (tweede niveau):
grado (Bachillerato en Licenciatura)
- *Tercer nivel* (derde niveau):
posgrado (Especialidad profesional, maestría en doctorado académico)

Daarnaast is in Costa Rica een aantal internationale instellingen actief:

- Universidad EARTH/EARTH University
- Centro Agronómico Tropical de Investigación y Enseñanza (CATIE)/
Tropical Agricultural Research and Higher Education Center (CATIE)
- Universidad para la PAZ/University for Peace

Deze internationale instellingen maken geen deel uit van het Costa Ricaanse onderwijssysteem, maar hebben wettelijk toestemming gekregen om in Costa Rica opleidingen aan te bieden. De kwaliteit van deze opleidingen wordt gegarandeerd door het *Sistema Nacional de Acreditación de Educación Superior* (SINAES).

■ Toelating hoger onderwijs

Voor toelating tot het hoger onderwijs is het middelbareschooldiploma vereist: *Bachiller en Educación Media*. Sommige instellingen kunnen daarnaast eisen stellen aan het gemiddelde eindcijfer of een toelatingsexamen verplicht stellen. Bijvoorbeeld:

- een algemeen toelatingsexamen, *prueba de admisión*; of
- een toets voor academische vaardigheden, *Prueba de Aptitud Académica* (PAA).

■ Universitair en hoger beroepsonderwijs

Universiteiten en andere hogeronderwijsinstellingen bieden zowel wetenschappelijk als beroepsgericht onderwijs aan.

Técnico of Técnico Superior

Hogeronderwijsinstellingen verzorgen technische en administratieve beroepsopleidingen, bijvoorbeeld op het gebied van financiën en mechanica.

- Duur: enkele weken (studie-omvang minder dan 1.000 uur) of ½-3 jaar.
 - Inhoud: korte modules eventueel aangevuld met praktijkvakken.
 - Toelatingseis: meestal het middelbareschooldiploma (*Bachiller en Educación Media*).
- Diploma: *Técnico* of *Técnico Superior*.

Beide diploma's bieden rechtstreeks toegang tot de arbeidsmarkt. De waardering van deze getuigschriften kan variëren. Dit is afhankelijk van de aard en opleidingsduur.

Eerste cyclus

Onder de eerste cyclus vallen de Diplomado-opleidingen. Dit zijn beroepsgerichte opleidingen.

Diplomado

- Duur: 2-3 jaar, minimaal 60 en maximaal 96 [credits](#).
 - Inhoud: variabel curriculum met verplichte vakken, meestal afsluitend een praktijkstage.
 - Toelatingseis: *Bachiller en Educación Media* en soms een toelatingsexamen.
- Diploma: *Diplomado* + studierichting.

De waardering van deze opleidingen kan variëren. Dit is afhankelijk van de aard en opleidingsduur.

Tweede cyclus

Onder de tweede cyclus vallen de *Bachillerato*- en *Licenciatura*-opleidingen. Dit kunnen zowel wetenschappelijke als beroepsgerichte opleidingen zijn. Studenten kunnen opleidingen volgen in alle studierichtingen, zoals kunst, psychologie of een lerarenopleiding.

Bachillerato

- Duur: meestal minstens 4 jaar (minimaal 120 en maximaal 144 [credits](#)). Technische en medische opleidingen duren vaak langer.
- Inhoud: variabel curriculum met een aantal verplichte vakken en keuzevakken, maar geen afstudeerscriptie. Minimaal 150 uur maatschappelijke dienstverlening, *trabajo comunal universitario* (TCU).
- Toelatingseis: *Bachiller en Educación Media* en soms een toelatingsexamen.
- Diploma: *Bachillerato/Bachillerato Universitario* + studierichting of beroepskwalificatie, bijvoorbeeld *Administrador de Empresas* of *Ingeniero*.

Het niveau van de *Bachillerato/Bachillerato Universitario* na een 4-jarige opleiding is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of 2 jaar wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Licenciatura

- Duur: 5 jaar, minimaal 150 en maximaal 180 [credits](#) óf 1 jaar, minimaal 30 en maximaal 36 credits, als het een vervolg is op de *Bachillerato/Bachillerato Universitario*.
- Inhoud: variabel curriculum met aantal verplichte vakken en keuzevakken, afsluitend een afstudeeropdracht of scriptie.
- Toelatingseis: *Bachiller en Educación Media* en soms een toelatingsexamen bij 5-jarige opleidingen, en *Bachillerato (Universitario)* bij 1-jarige opleidingen.
- Diploma: *Licenciatura* + studierichting.

Het niveau van de *Licenciatura* is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Derde cyclus

Bij de derde cyclus horen:

- *Especialidad Profesional*
- *Maestría*
- *Doctorado*

Especialidad Profesional

- Duur: minimaal 1 jaar.
- Inhoud: variabel curriculum en minimaal 1620 uur praktijkonderwijs, afsluitend een praktijkexamen of praktijkopdracht (*prueba práctica de graduación*).
- Toelatingseis: *Licenciatura* in soortgelijke studierichting.
- Diploma: *Especialidad* + studierichting.

De waardering van deze opleidingen kan variëren. Dit is afhankelijk van de aard en opleidingsduur.

Maestría

- Duur: 1-2 jaar. Bij staatsinstellingen: minimaal 2 jaar en minimaal 60 en maximaal 72 [credits](#).
- Inhoud: bij staatsinstellingen zijn er 2 soorten opleidingen:
 - *Maestría académica* met de nadruk op het verrichten van onderzoek; het curriculum kan per student verschillen, minimaal 30 credits aan onderzoeksactiviteiten en afsluitend een onderzoeksopdracht (*trabajo de tesis*) of afstudeerscriptie (*tesis de posgrado*) die de student moet verdedigen.
 - *Maestría profesional* met de nadruk op toegepast onderzoek; variabel curriculum en keuzevakken, afsluitend verslagen en een eindpresentatie.
- Toelatingseis: minimaal *Bachillerato/Bachillerato Universitario* en soms een toelatingsexamen, aanvullende vakken (*cursos de nivelación*) in het vakgebied, plus kennis van een buitenlandse taal (meestal Engels).
- Diploma: *Maestría* + studierichting.

Het niveau van de *Maestría* is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs of hoger beroepsonderwijs, afhankelijk van de aard van de opleiding.

Doctorado

- Duur: minimaal 2 jaar, minimaal 50 en maximaal 70 [credits](#).
- Inhoud: het volgen van vakken, onderzoek verrichten, schrijven en verdedigen van het proefschrift (*trabajo de tesis*). Verplicht:
 - publicatie van 2 artikelen in gerenommeerde tijdschriften;
 - beheersing van 2 buitenlandse talen.
- Toelatingseis: *Maestría*, maar afhankelijk van de vooropleiding en onderzoekservaring van de student is in uitzonderlijke gevallen ook toelating mogelijk op basis van de *Bachillerato* of *Licenciatura*.
- Diploma: *Doctorado* + studierichting.

■ Beoordelingssystemen

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs (*educación diversificado*) gebruiken scholen een schaal van 1-100, waarbij 70 het minimum cijfer voor een voldoende is.

Hoger onderwijs

In het hoger onderwijs gebruiken instellingen verschillende cijfersystemen.

- Bij een schaal van 0-10 is 7 het minimum cijfer voor een voldoende.
- Bij een schaal van 0-100 is 70 het minimum cijfer voor een voldoende, maar dit cijfer kan per universiteit verschillen.

Vaak vind je onder aan de cijferlijst een toelichting op het cijfersysteem. Daar staat ook uitleg over de indeling van het academisch jaar, bijvoorbeeld: 3 trimesters (*trimestres*) van elk 15 weken of 4 kwartalen (*cuatrimestres*) verdeeld over het hele jaar.

Enkele afkortingen die kunnen voorkomen:

Afkorting	Betekenis
A	<i>Aprobado</i> (geslaagd)
P	<i>Perdido</i> (gezakt)
S	<i>Satisfactorio</i> (voldoende)
C	<i>Cursado</i> (gevolgd)
I/IN/INC	<i>Incompleto</i> (incompleet)
CNV	<i>Convalidado</i> (gelijkgesteld)
NSP	<i>No se presentó</i> (niet verschenen)
REC	<i>Reconocido</i> (erkend)
REP	<i>Reprobado</i> (niet geslaagd)
RPA	<i>Reprobado por ausencias</i> (niet geslaagd wegens afwezigheid)
RJ	<i>Retiro justificado</i> (niet afgelegd met reden)
RI	<i>Retiro injustificado</i> (niet afgelegd zonder reden)

1 credit staat voor 3 uur werk per week bij staatsinstellingen. Per trimester is dit 45 uur. Bij privé-instellingen kan dit anders zijn.

■ Kwalificatieraamwerken

Het ministerie van Openbaar Onderwijs, de *Consejo Centroamericana de Acreditación de la Educación Superior* (CCA) en de 5 staatsinstellingen nemen deel aan het HICA- project: *Harmonisation and Innovation in Central America Higher Education*. Tijdens dit project ontwikkelen ze een regionaal kwalificatieraamwerk voor het hoger onderwijs in Centraal Amerika: *Marco de Cualificaciones para la Educación Superior Centroamericana* (MCESCA).

Meer informatie staat op de website van [CONARE](#) en de [Europese Unie](#).

■ Accreditatie en kwaliteitszorg

In Costa Rica is [Sistema Nacional de Acreditación de la Educación Superior \(SINAES\)](#) verantwoordelijk voor de kwaliteit van hogeronderwijsopleidingen. Instellingen kunnen hun opleidingen door SINAES laten accrediteren, op vrijwillige basis. De accreditatie geldt maximaal 8 jaar.

Bij opleidingen van privé-instellingen en para-universitaire instituten is programma-accreditatie verplicht. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de [Consejo Nacional de Enseñanza Superior Universitaria Privada \(CONESUP\)](#) en [Consejo de Educación Superior \(CSE\)](#).

■ Internationale verdragen

Costa Rica heeft onder andere met Chili en Mexico internationale verdragen afgesloten op het gebied van diploma-erkenning.

■ Samenstelling dossier

Voor een volledig dossier in zowel het voortgezet als het hoger onderwijs is het diploma en de bijbehorende cijferlijst (*certificación*) vereist.

■ Overzicht hogeronderwijsinstellingen

Staatsinstellingen

- [Universidad de Costa Rica \(UCR\)](#)
- [Tecnológico de Costa Rica \(TEC\)](#)
- [Universidad Nacional \(UNA\)](#)
- [Universidad Estatal a Distancia \(UNED\)](#)
- [Universidad Técnica Nacional \(UTN\)](#)

Privé-instellingen

De [website van CONESUP](#) biedt een overzicht van alle privé-instellingen en erkende opleidingen.

Para-universitaire instituten

De [website van de Consejo de Educacion Superior \(CSE\)](#) heeft een overzicht van alle para-universitaire instituten en erkende opleidingen.

■ Handige websites

Alle vermelde websites zijn alleen beschikbaar in het Spaans:

- [Ministerio de Educación Pública \(MEP\)](#), het ministerie van Onderwijs geeft informatie over het onderwijs en [een overzicht van alle scholen](#) in Costa Rica.
- [Consejo Nacional de Rectores \(CONARE\)](#), uitgebreide informatie over de staatsinstellingen.
- [Consejo Nacional de Educación Superior \(CONESUP\)](#), informatie over de privé-instellingen.
- [Consejo de Educación Superior \(CES\)](#), informatie over het basis- en voortgezet onderwijs en para-universitaire instituten, plus [wetteksten en besluiten](#) op het gebied van onderwijs en de meest recente curricula in het basis- en voortgezet onderwijs.
- [Sistema Nacional de Acreditación de la Educación Superior \(SINAES\)](#), de organisatie voor kwaliteitszorg in het hoger onderwijs.